

Toyuq yumurtalarının inkubasiyası. Texniki
şərtlər

Incubation of chicken eggs. Specifications.

ƏLAVƏ

Bu standart "Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu" PHŞ-nin icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap oluna, çoxaldıla və yayıla bilməz

Elçin İsaqzadə küç., 7-ci köndələn

Telefon: +994125149603

Email: office@azstand.gov.az

MÜQƏDDİMƏ

1 Standart Heyvandarlıq Elmi Tədqiqat İnstitutu tərəfindən işlənilib hazırlanmış və "Heyvandarlıq, quşçuluq, arıçılıq, baramaçılıq və yemçilik sahəsi"nin standartlaşdırılması üzrə Texniki Komitə (AZSTAND/TK 24) tərəfindən təqdim edilib.

2 "Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu" publik hüquqi şəxsin _____ sayılı "_____" 2024-cü il tarixli qərarı ilə TƏSDİQ EDİLMİŞDİR.

3 Qüvvəyə minmə tarixi "_____" _____ 2024-cü il

4 İlk dəfə tətbiq olunur.

5 Dövlət standartında müəyyən edilən tələblərin beynəlxalq standartlara, norma, qayda və tövsiyələrə və digər dövlətlərin müvafiq mütərəqqi milli standartlarına, elm, texnika və texnologiyanın müasir nailiyyətlərinə əsaslanmasını müəyyən etmək üçün standartın dövrü yoxlama müddəti 1 ildir.

MÜNDƏRİCAT

1. Tətbiq sahəsi.....	1
2. Normativ istinadlar	1
3. Texniki tələblər.....	1
4. Qəbul qaydaları.....	2
5. Nəzarət metodları.....	3
6. Qablaşdırma, saxlama və daşınma.....	5
7. Təchizatçı zəmanətləri.....	6
8. Əlavə A (məcburi) Inkubasiya yumurta qutusunda qoyulan etiket nümunəsi.....	7
9. Əlavə B (məcburi) Inkubasiya yumurtaları qablaşdırıldıqdan sonra qutunun kənarında yapışdırılan etiket nümunəsi.....	8
10. Əlavə C (məcburi) Manipulyasiya işarələri	9
11. Biblioqrafiya.....	10

Incubation of chicken eggs. Specifications

Tətbiq edilmə tarixi “ ___ ” _____ 2024-cü il

1 TƏTBİQ SAHƏSİ

Bu standart damazlıq quşçuluq zavodlarında, 1 və 2-ci qayda üzrə işləyən reproduktor təsərrüfatlarda, quşçuluq fabriklərində və digər müəssisələrdə istehsal olunan və bir günlük cücə almaq məqsədilə inkubasiya üçün nəzərdə tutulmuş toyuq yumurtalarına şamil edilir və onların keyfiyyətinə dair tələbləri müəyyən edir.

2 NORMATİV İSTİNADLAR

Bu standartda aşağıdakı normativ sənədlərə istinad edilmişdir:

- ГОСТ 166-89. Штангенциркули. Технические условия.
- ГОСТ 14192-96. Маркировка грузов.
- ГОСТ 18473-88. Птицеводство. Термины и определения.
- ГОСТ 24104-2001. Весы лабораторные. Общие технические условия.
- ОСТ 10-85-87. Производство инкубационных яиц сельскохозяйственной птицы. Технология прединкубационной обработки. Основные параметры.
- ОСТ 46-184-85. Производство яиц куриных инкубационных. Технологические процессы содержания кур родительского стада.

3 TEXNİKİ TƏLƏBLƏR

3.1 İnkubasiya üçün OСТ 46-184-85-ə uyğun olaraq seleksiya nailiyyətlərinin dövlət reyestrinə müvafiq qaydada daxil edilmiş və istifadəsinə icazə verilmiş, perspektivli toyuq cinslərindən və krosslarından alınmış yumurtalardan istifadə olunur.

3.2 İnkubasiya yumurtaları sağlam quşçuluq təsərrüfatlarından kalibrə edilmiş (çəşidləmədə çəkiyə görə bərabər 2 və ya 3 kateqoriyaya bölünür) və ya kalibrə edilməmiş şəkildə tədarük edilir.

3.3 İnkubasiya yumurtaları OСТ 1085-87 sahə standartına uyğun olaraq yığılır.

3.4 Yumurtaların keyfiyyəti cədvəl 1-də göstərilən tələblərə cavab verməlidir.

3.5 İnkubasiya yumurtaları düzgün formaya, təmiz hamar qabığa malik olmalıdır. Hava kamerası yumurtanın küt ucunda olmalıdır. Təzə yumurtalarda hava kamerasının hündürlüyü 1,5-4 mm-dir. Yumurtanın sarısı mərkəzi mövqeyə malikdir, lakin hava kamerasına doğru bir qədər sürüşə bilər. Yumurta dönərkən sarısı az hərəkətli, sərhədləri dəqiq deyil.

İcazə verilir:

-formasına görə kiçik dəyişikliklərə, ümumi sahəsi 3 sm²-dən çox olmayan nöqtələrə və ya zolaqlar şəklində qabığın yüngül çirklənməsinə;

-kəmər, az sayda bir neçə əhəng çöküntüləri kimi qabıq qüsurlarına.

Cədvəl 1. İnkubasiya yumurtalarının keyfiyyətinə dair tələblər

Göstəricilərin adı	Toyuq cinsləri		
	Yumurtalıq ağ qabıqlı	Yumurtalıq qəhvəyi qabıqlı	Ətlik
Sənaye sürüləri toyuqlarının təkrar istehsalı üçün yumurtaların çəkisi, q.	50-72	50-75	48-75
Damazlıq sürüləri toyuqlarının təkrar istehsalı üçün yumurtaların çəkisi, q.	52-70	50-75	48-75
Hava kamerasının hündürlüyü, çox olmayaraq, mm	2,0	2,0	2,5
Yumurtanın sıxlığı, az olmayaraq, q/sm ³	1,075	1,075	1,075
Forma indeksi, %	70-80	70-80	70-82
Qabığın qalınlığı, az olmayaraq, mm	0,33	0,34	0,33
Yumurta sarısının indeksi, %	43-50	43-50	40-50
İçərisindəki vitaminlər, az olmayaraq, mkq/q Yumurta sarısında: karotinoidlər Vitamin A Vitamin B2 Yumurta zülalında: Vitamin B2	15	15	15
	7	7	7
	4,0	4,0	4,0
	3,0	3,0	3,0
Yumurtanın sarısında turşuluğun miqdarı. 1 q yumurta sarısının tərkibində olan sərbəst yağ turşularını zərərsizləşdirmək üçün lazım olan KOH-ın mq-la miqdarı, çox olmayaraq.	5,0	5,0	5,0
Mayalılığı, az olmayaraq, %	93,0	90,0	90,0
Cücə çıxımı (final hibridləri üçün) az olmayaraq, %	80,0	78,0	78,0

3.6 Inkubasiya üçün aşağıdakı qüsurları olan yumurtalardan istifadə etməyə icazə verilmir:

- eybəcər formalı;
- sınıq; çat;
- qırıxıq qabıq ilə;
- qabıqsız və nazik qabıqlı;
- iki sarılı;
- yerdəyişmiş və gəzən hava kamerası ilə;
- donmuş;
- qabığın altında müxtəlif ləkələr olan;
- boyalı;
- qırılmış bağlarla [1].

3.7 Yumurtalar hər yığıldıqdan və çeşidlədikdən sonra dezinfeksiya kameralarında qızdırıcılarla, havalandırma sistemi və dezinfeksiya vasitələri ilə təchiz olunmuş dezinfeksiya kameralarında, həmçinin dezinfeksiyaedici maddələri paylayan qurğularda **OCT 10-85-87** uyğun olaraq dezinfeksiya edilir.

4 QƏBUL QAYDALARI

4.1 Inkubasiya yumurtalarının təhvil verilməsi və qəbulu partiyalarla aparılır. Bir müəssisədə seçilmiş və eyni vaxtda təhvil və qəbul üçün nəzərdə tutulmuş bir və ya bir neçə cinsin, xətlərin quşlarının valideyn formalarının istənilən sayda yumurtası partiya hesab olunur.

4.2. Yumurtaların hər bir partiyası damazlıq sertifikatı, və göstərilən keyfiyyət və təhlükəsizlik vəsiqəsi ilə müşayiət olunmalıdır :

- müəssisə adı;
- qablaşdırma vahidlərinin sayı;
- yumurtaların sayı;
- yumurtanın yığılma tarixi;
- partiya nömrəsi;
- nəqliyyat vasitəsinin nömrəsi;
- daşınma müddəti;
- yumurtanın saxlama müddəti.

4.3. İnkubasiya yumurtalarının keyfiyyətinin bu standartın tələblərinə uyğunluğunu yoxlamaq üçün tədarükçü müəssisə dövrü sınaqlar keçirir.

4.4. Qəbul sınaqları **3.5-ə** uyğun olaraq yoxlanılır, bunun üçün partiyadan ən azı 100 yumurta (yuxarı, orta, aşağı) seçilir, yoxlanıldıqdan sonra partiya əlavə edilir.

4.5 İstehlakçı yumurtaların keyfiyyətinin bu standartın tələblərinə uyğunluğunu yoxlamaq hüququna malikdir.

5 NƏZARƏT ÜSULLARI

5.1 Cədvəl 1-də göstərilən göstəricilərə uyğun olaraq dövrü nəzarət, ayda iki dəfə keçirilir. Bunun üçün hər bir quş damından və ya qrup quşlardan ən azı 50 yumurta, mayalanma və cücələrin yumurtadan çıxma qabiliyyətinə nəzarət etmək üçün ən azı 100 yumurta götürülür.

5.1.1 Yumurtaların orta nümunəsi yumurtalıq toyuqların cinsi və yaşı nəzərə alınmaqla təsadüfi seçmə üsulu ilə götürülür.

- yumurtanın kütləsi, forması, sıxlığı kimi göstəricilərini müəyyənləşdirmək üçün ən azı 50 yumurta götürülür;

- yumurtanın sarısının indeksi, qabığın qalınlığı göstəricilərini müəyyənləşdirmək üçün ən azı 20 yumurta;

- yumurtanın kimyəvi göstəricilərini müəyyən etmək üçün isə ən azı 10 yumurta götürülür.

5.2 Yumurta qabığının təmizliyi və vəziyyəti vizual olaraq müəyyən edilir.

5.3 Hava kamerasının ölçüsü və yerləşməsi, sarının vəziyyəti və qabığının bütövlüyü ovoskopda işıqlandırma ilə yoxlanılır.

5.4. Yumurtaların kütləsi **ГОСТ 24104-2001-ə** uyğun olaraq 0,1 q-dan çox olmayan çəki xətası ilə laboratoriya tərəzilərində müəyyən edilir.

5.5. Yumurtaların sıxlığı onları müxtəlif konsentrasiyalı duz məhlullarına batırmaqla müəyyən edilir. Bunun üçün 2-3 müəyyən konsentrasiyalı məhlul hazırlanır və bu məhlul areometr vasitəsilə müəyyən edilir (cədvəl 2). Əgər məhluldakı yumurtalar asılmış vəziyyətdədirsə və qabın orta hissəsində yerləşirsə, onda onların sıxlığı verilmiş məhlulun sıxlığına uyğun gəlir.

Cədvəl 2. Məhlulun sıxlığının NaCl miqdarına görə hesablanması

Sıxlıq, q/sm ²	NaCl –un miqdarı, q	Sıxlıq, q/sm ²	NaCl –un miqdarı, q
1,110	200	1,075	117
1,105	180	1,070	115
1,100	160	1,065	108

1,095	145	1,060	102
1,090	130	1,055	100
1,085	125	1,050	96
1,080	120	1,045	90

5.6. Forma indeksi. Yumurtanı IM-1 indeksomeri ilə ölçməklə və ya düsturdan istifadə edərək hesablamaqla müəyyən edilir:

$$FI = \frac{d}{D} \times 100\%$$

burada: FI - yumurtanın forma indeksi, %;

d - yumurtanın eninə (kiçik) diametri;

D - yumurtanın uzununa (böyük) diametri, **ГОСТ 166-89-a** uyğun olaraq ştangensirkulla ölçülür [2].

5.7. Yumurtanın qabığının qalınlıq ölçüsü üç hissəsindən götürülür:

- ekvatorial (orta),
- küt və sivri.

Ölçmə 0,01 mm dəqiqliklə uclu çubuqlu mikrometr və ya indikator mikrometrlə (saat tipli indikator) aparılır.

Ölçmələr qabığın kiçik hissələrini (əyrilik olmadan) qıraraq və qabıq membranlarını çıxararaq, yumurtanın hər bir hissəsində ən azı üç dəfə, qabığın orta qalınlığını hesablamaqla aparılır.

5.8. Yumurta sarısının indeksi düsturla müəyyən edilir:

$$SI = \frac{2Xh}{d1+d2} \times 100\%$$

burada: SI – yumurta sarısının indeksi, %;

h - yumurta sarısının üfüqi səthə tökülmüş hündürlüyü, mm;

d1 və d2 - sarının diametrləri [3].

Sarının hündürlüyü 0,01 mm-ə qədər dəqiqliklə mikrometrlə müəyyən edilir; Yumurta sarısının diametrləri kronsirkulla ölçülür, hesablama isə milimetrlik kağız (və ya xətt) üzərində 0,1 mm dəqiqliklə aparılır.

5.9. Yumurta zülalında və sarısında vitaminlərin miqdarı tədarükçü müəssisənin laboratoriyasında və ya metodikaya uyğun olaraq bölgə, rayon laboratoriyalarında müəyyən edilir.

5.10. Yumura sarısında turşuluğun miqdarı 1 q yumurta sarısının tərkibində olan sərbəst yağ turşularını zərərsizləşdirmək üçün lazım olan KOH-ın mq-la miqdarıdır. Turşunun miqdarını müəyyən etmək üçün 2 q sarı nümunəsi 20 sm³ spirt-efir qarışığı (10 sm³ 96%-li etil spirti (C₂H₅OH) və 10 sm³ etil efir (C₂H₅)₂ O) ilə bir həvəndəstə içində yaxşıca əzilir. Əvvəlcə 5-8 sm³ "spirt-efir" qarışığı əlavə edilir və nümunə üyüdüür, bundan sonra əldə olunan məhlul kolbaya və ya stəkana tökülür və 0,1 N ilə titrlənir. Fenolftalein iştirakı ilə kaustik kalium məhlulu (5 sm - ə 6 damcı 20 sm³ "spirt-eter" qarışığı) 1 dəqiqə ərzində çəhrayı rəngə qədər titirlənir. Hesablama düsturla aparılır:

$$X = \frac{A \times K}{V} \times 5,6.$$

burada: X – turşu sayı, mq KOH/q;

A - 20 sm³ "spirt-efir" in titrlənməsi üçün istifadə olunan qələvi məhlulun miqdarı, sm³;

B - yumurta sarısı nümunəsi, q;

K - 0,1 N natrium hidrokسيد (kaustik soda) məhlulu.

1 ml-də KOH tərkibi, mq [4].

5.11. Cücə çıxımı, yumurta inkubasiyasının nəticələrinin göstəricisi kimi, yumurtadan çıxan sağlam cücelərin sayının inkubator da qoyulmuş bütün yumurtaların sayına nisbəti ilə müəyyən edilir və faizlə ifadə olunur (**ГОСТ 18473-88-ə** uyğun olaraq).

6 QABLAŞDIRMA, SAXLAMA VƏ DAŞINMA

6.1 Çeşidlənmiş inkubasiya yumurtaları növlərə və kateqoriyalara görə ayrıca qablaşdırılmalıdır, **ГОСТ 13513-86** uyğun olaraq kartondan hazırlanmış yumurta qablarından istifadə edilməlidir. Hər yumurta qabına 30 yumurta qoyulur. Yumurtaları polimer materiallardan hazırlanmış yumurta qablarında və metal konteynerlərdə saxlamağa icazə verilir. Yumurtalar sivri ucu aşağı olmaqla yumurta qablarına qoyulur. İnkubasiya yumurtaları karton qablara yığılaraq daşınmalıdır.

6.2 Hər bir karton qabın içərisinə bir etiket qoyulmalı (**əlavə A**).

6.3 Kartonun kənarına yarlıq yapışdırılmalıdır (**əlavə B**).

6.4 İnkubasiya yumurtaları tələb olunan mikroiklimi təmin edən təmiz, quru, qoxusuz otaqlarda saxlanılmalıdır.

6.5 Yumurtaların saxlanma müddəti 5 gündən çox olmamalıdır. Seleksiya sürüsünün quşlarının yumurtaları üçün saxlama müddətinə 10 günə qədər icazə verilir.

6.6. Yumurtaların saxlanması zamanı temperatur və nisbi nəmlik 3-cü cədvəldə göstərilən tələblərə cavab verməlidir.

Cədvəl 3.İnkubasiya yumurtalarının saxlanması rejimi

Saxlanma müddəti, gün	Temperatur, °C	Nəmlik, %
-----------------------	----------------	-----------

3	20-21	75-80
7	14-15	75-80
7-dən yuxarı	12-13	75-80

6.7. Inkubasiya yumurtalarının karton qutularda saxlanması və daşınması zamanı onların 4 cərgədən çox olmayan hündürlükdə yığılmasına icazə verilir. Yumurtaları metal konteynerlərdə saxladıqda yumurta qablarının hündürlüyü sütunda 6 cərgədən çox olmamalıdır [5].

6.8. Yumurtaların qabığını boya ilə işarələməyə icazə verilmir. Yumurtanın üzərinə sadə qələmlə yazmağa icazə verilir.

6.9. Yumurtaların daşınması avtomobil, dəmir yolu və ya hava yolu ilə həyata keçirilir. Nəqliyyat təmiz, dezinfeksiya olunmalı, qoxusuz olmalıdır. Asfaltlanmış yollarda avtomobilin sürəti 80 km/saatdan, qrunt yollarında isə 30 km/saatdan çox olmamalıdır. Daşınma zamanı yumurtaların ətrafındakı temperatur 8 - 25°C, nisbi nəmlik 40 - 80% arasında olmalıdır.

6.10. Markalanma Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində aparılmalıdır.

6.11. Nəqliyyat sitələri **"Ehtiyatlı olun, kövrəkdir!", "Üst Yuxarı", "Yuvarlamayın"** manipulyasiya nişanları göstərilməklə aparılmalıdır **(əlavə C)**.

6.12. Respublika, ərazi, rayon hüdudlarından kənara göndərilən yumurta partiyalarına yumurtanın keyfiyyəti və təhlükəsizliyi haqqında sertifikat və müəyyən edilmiş formada baytarlıq şəhadətnaməsi ilə müşayiət olunmalıdır.

7 TƏDARÜKÇÜNÜN ZƏMANƏTİ

7.1 Tədarükçü nəqliyyat və saxlama şərtlərinə əməl edildikdə inkubasiya yumurtalarının keyfiyyətinin bu standartın tələblərinə cavab verdiyinə zəmanət verir.

7.2 Tədarükçü müəssisədə inkubasiya yumurtalarının zəmanətli saxlama müddəti yumurtlama günü nəzərə alınmadan 4 gündür.

ƏLAVƏ A

(məcburi)

İnkubasiya yumurtaları ilə birlikdə qutuya qoyulan

YARLIQ ETİKET NÜMUNƏSİ

Müəssisənin adı _____

Yumurta çeşidləyici _____

Tara _____

Yumurta _____

Dezinfeksiya üsulu _____

Dezinfeksiyaedici vasitələr _____

Əlavə B.
(məcburi)

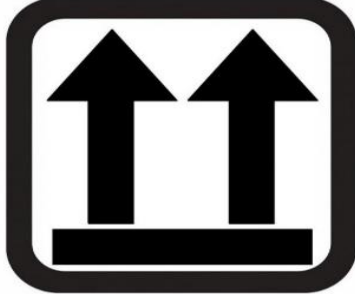

**İnkubasiya yumurtaları qablaşdırıldıqdan sonra qutunun kənar hissəsinə
yapışdırılan**

YARLIQ ETİKET NÜMUNƏSİ

Müəssisənin adı və ya
onun ticarət nişanı _____
İnkubasiya yumurtaları
Quşun Krossu _____
Cinsi _____
Xətti _____
Toyuğun sinfi _____
Toyuğun yaşı _____
Yumurtanın yığılma tarixi _____ dan _____ qədər _____
Qablaşdırıcı _____
OST _____

**Əlavə C
(məcburi)**

MANİPULYASIYA İŞARƏLƏRİ

İşarənin adı və nömrəsi	İşarənin şəkli	İşarənin məqsədi
1. Kövrəkdir. Ehtiyatlı olun		Yükün kövrəkliyi. Ehtiyatlı davranmağı tələb edən bir yük olduğunu bildirir
2 Üst (bu tərəf yuxarı) “Yuxarı”		Yükün düzgün mövqeyini göstərir. Oxlar məzmunun yuxarisına işarədir. Bu simvolu olan qablaşdırma çevrilməməli, və yan tərəfə atılmamalıdır. O yalnız şaquli şəkildə saxlanmalı və daşınmalıdır
1. Yuvarlamayın		Yükün daşınması və saxlanması. Yükün daşınması və saxlanması zamanı onun bütövlüyünü və təhlükəsizliyini təmin etmək üçün istifadə olunan daşıma nişanı. Piktogram bağlamada yuvarlanmamalı olan bir yük olduğunu göstərir.

Bibliografiya

- [1] Методические рекомендации по инкубации яиц с.-х. птицы. - Сергиев Посад, 2001. - 45 с.
- [2] Сергеева Л.М. Контроль качества яиц. - М.: Россельхозиздат, 1984. - 71 с.
- [3] Руководство по биологическому контролю при инкубации яиц с.-х. птицы. - Сергиев Посад, 2001. - 78 с.
- [4] Оценка качества кормов, органов, тканей, яиц и мяса птицы // Методическое руководство для зоотехнических лабораторий. - Сергиев Посад, 1998. - 114 с.
- [5] ТУ 5471-001-00634897-93. Прокладки бугорчатые макулатурные для яиц.

ICS

Əsas sözlər: inkubasiya, toyuq yumurtası, keyfiyyət, nəzarət, texniki tələblər, saxlanma, daşınma.

ƏLAVƏ

Rəsmi nəşr

“Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu”
publik hüquqi şəxs

AZS :2024
Toyuq yumurtalarının inkubasiyası.
Texniki şərtlər